

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EULALIA

European Latin Linguistic Assessment

Erasmus+ Strategic Partnership for Higher Education (2019-2022)

(2019-1-IT02-KA203-062286)

[https:// site.unibo.it/ eulalia/ en](https://site.unibo.it/eulalia/en)

O 1: European Latin Language Certification – Basic Level

Methodological and Pedagogical tools

GUIDELINES

(English Version: 31.05.2021)

Project Coordinator:

Alma Mater Studiorum – University of Bologna (Italy)

Project Partners:

University of Köln (Germany)

Catholic University of the Sacred Heart – Milan (Italy)

University of Rouen (France)

University of Salamanca (Spain)

University of Uppsala (Sweden)

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

EULALIA

Allmänna förutsättningar

EULALIA föreslår en certifiering av språkliga färdigheter i latin som, i generella termer, inspirerats av CEFR, Europeiska rådets nivåskala för språk.

Med tanke på den mångfald av pedagogiska traditioner, metoder och studiegångar som används i Europa och i världen för att gynna inläringen av latin (ett ämne som ännu studeras av miljoner människor) föreföll det oss användbart att åstadkomma en referensram som lägger fokus på de utpräglade språkliga färdigheterna. Vi hoppas att vårt förslag betraktas som ett användbart instrument för att främja utbyte och dialog mellan olika lärandemiljöer som alla förenas i samma strävan: att gynna inläringen av ett språk som tillerkänns stort kulturellt värde.

Kärnan i vårt förslag utgörs alltså av latinet, vilket utan tvekan är jämförbart med moderna språk, även om det föreligger några obestridliga och mycket stora skillnader. Den tydligaste skillnaden är att latinet sedan lång tid tillbaka inte längre används allmänt som kommunikationsspråk. För majoriteten av de personer som lär sig språket är användningen av detsamma kopplad till läsning och tolkning av texter. Dessa texter har en viktig och mångsekelgammal roll som bärare av en kulturell tradition som är del av vår historia, särskilt i Europa, och som ständigt utmanar oss. Som en följd av detta rör det sig till största delen om komplicerade texter som kräver en adekvat pedagogik, vilken ibland skiljer sig från den som brukar användas för moderna språk.

Vi betraktar alltså latinet i första hand som ett kulturspråk, inte som ett redskap för vardaglig muntlig kommunikation; med andra ord, även om vi är ytterst intresserade av att veta hur antikens människor levde, vet vi att vi till stor del måste erhålla denna kunskap genom de texter som traderats till oss, och hitta den kvarlämnad i de ord som vi har ärvt i språken vi uttrycker oss på idag.

Av detta skäl strävar EULALIA-certifieringen i första hand efter att utvärdera läsfärdighet, i relation till texter som är en del av vår kulturella tradition. Man skall dock inte avstå från att understryka latinets ursprungligen interaktiva funktion. Därför har vi gjort valet (potentiellt) att använda bara ett språk och att föreslå uppgifter som även prövar förmågan att använda språket för att själv producera text. När det gäller läsfärdighet avlägsnar vi oss från traditionella metoder som är starkt inriktade på översättning för att i stället framhäva den övergripande förståelsen (gradvis allt mer detaljerad) av den latinska texten. Ur den synvinkeln, den tydliga åtskillnaden mellan utvärderingen av färdigheter i latin och den av färdigheten i målspråket, är tillämpningen av EULALIA särskilt tillräddig i situationer där undervisningsgruppen innehåller inlärare med olika modersmål (se §2.2). Inriktningen på förmågan att förstå framgår också av tanken att spela in visst material, vilket ger möjlighet att jämföra läsförståelsen av den skrivna texten med hörförståelsen av den upplästa. Detta uppmuntrar till att använda EULALIA för inlärare med någon typ av synnedsättning.

De språkliga färdigheterna förvärvas gradvis (och bedöms därför gradvis): för detta ändamål är EULALIA strukturerad i två nivåer (Basnivå och Avancerad nivå), och var och en av dessa är indelad i undernivåer (för Basnivå, se nedan §4).

EULALIA är alltså ett användbart instrument för att integrera och, förhoppningsvis, för att underlätta den mångfald av studievägar som redan finns, inte i syfte att ersätta dem, utan snarare för att få dem att föra en dialog och att gynna fördelaktiga utbyten med tanke på det gemensamma målet: kunskaper i latin.

EULALIA är inte tänkt som pedagogisk metodologi, utan som ett instrument för utvärdering. Vi avser inte att föra fram en ny metod för latinundervisning, utan bara ett sätt att mäta, och alltså värdera, specifika färdigheter i latin. Av denna anledning är den metaspråkliga terminologin förenklad i våra certifieringsprov, och i största möjliga utsträckning knuten till för latinet typiska, på ett sätt som gör terminologin begriplig för inlärare som har nått sin förmåga till läsning och språklig analys med olika metoder.

Riktlinjer för Basnivå

1. De färdigheter som certifieras EULALIA-certifieringen för Basnivå intygar följande språkliga färdigheter: (1) förmågan att orientera sig i och förstå av en latinsk originaltext (se §3 beträffande detta), både när det gäller att förstå textens betydelse och förmågan att avkoda morfosyntaktiska strukturer på ytan eller på djupet; (2) förmågan att ändra på sådana morfosyntaktiska strukturer.

1.1. Förståelse Att orientera sig när det gäller förståelse innebär att lyckas plocka ut central information ur texten för att fånga dess betydelse. I en berättande text kan det exempelvis innebära att förstå vem som är protagonisten, och att identifiera de viktigaste passagerna av berättelsen och de logiska och kronologiska kopplingar som binder ihop dem.

Att avkoda de morfosyntaktiska strukturerna i texten på ytan innebär att kunna känna igen de morfologiska och syntaktiska strukturer som ingår i ämnesinnehållet för Basnivån och att kunna indikera vilken funktion de har i en text (till exempel känna igen ett pronomens typologi och kunna hitta dess korrelat i texten).

De två nivåerna av förståelse förstärker varandra ömsesidigt och underlättas av kännedom om ordförrådet för Basnivån.

1.2. Produktion Basnivåns certifiering innehåller mycket lite förmåga till egen språklig produktion, och består huvudsakligen av att ändra i de morfosyntaktiska strukturer som ingår i ämnesinnehållet för Basnivån.

2. Kunskaper och färdigheter som inte certifieras Certifieringsmodellen som vi föreslår utvärderar inte explicit kunskaperna i historia och kultur; på Basnivå utvärderas inte heller färdigheterna i översättning. Dessa certifieras särskilt på Avancerad nivå.

2.1. Kunskaper i historia och kultur De färdigheter som mäts av våra tester är av naturliga skäl begränsade till språket: kunskapen om historia och kultur, eller litteratur, om det sammanhang i vilket de latinska texterna hör hemma är inte föremål för direkt utvärdering, utan utgör snarare en viktig förutsättning för att förstå texten. Uppgifterna innehåller exempelvis inte frågor som ”Vilka funktioner hade konsulerna i Rom?”, med mindre än att den text som presenteras föreslår en tydlig definition av konsulernas uppgifter. I stället förutsätts snarare att kännedom om termen

consul medför kunskap, i generella termer, om ämbetets roll. För den händelse att texten innehåller kulturella referenser som inte går att uttolka utifrån basordförrådet, infogas paratexter (korta sammanfattningar, förklaringar, och, i vissa fall, bilder), som tillför de upplysningar som är nödvändiga för att orientera sig förståelsemässigt.

2.2. Färdigheter i översättning Översättningsfärdigheterna blir inte certifierade på Basnivån. Det rör sig förvisso om färdigheter som är både ytterst intressanta när det rör sig om en språklig certifiering – vilket framgår av det faktum att de nyligen lagts till också i certifieringen i moderna språk – och av tradition är integrerade i latinundervisningen. Oavsett vilket måste översättningens tvärspråkliga natur tas hänsyn till: att certifiera översättning från latin till L1 innebär att utvärdera inte bara förståelsen av latin, utan också färdigheten i att producera text på målspråket. Dessutom är valet att certifiera färdigheten i latin med utgångspunkt i originaltexter, det vill säga texter karakteriserade av en hög grad av formell bearbetning (det rör sig i allmänhet om litterära texter), gör att den efterfrågade nivån är hög, såväl när det gäller förståelsen som, framför allt, i produktionen. Att översätta texter av detta slag innebär i själva verket en anmärkningsvärd behärskning av kulturspråket i L1. Vi har därför beslutat att inskränka certifieringen av översättningsfärdigheter till Avancerad nivå (B), eftersom de vanligtvis övas av inlärare som inte bara kan ta stöd av färdigheter i förståelse i latin som redan konsoliderats, utan som också under sin utbildnings gång haft tid att slipa sina färdigheter i att producera på målspråket som, i många fall, inte måste vara modersmålet för den inlärare som genomgår ett certifieringstest.

3. Texterna som är föremål för certifiering

EULALIA-certifieringen utvärderar förmågan att orientera sig under läsning av en kort originaltext. Den är inriktad på förståelsen av en text, i stället för på att avkoda enstaka morfosyntaktiska strukturer eller mer eller mindre komplexa enstaka fraser. Vi är förvissade om att kunskapen och/eller behärskan av latinets mer tekniska aspekter kommer att leda till en så fullödlig och självständig användning som möjligt av de latinska texter på vilka den europeiska kulturella traditionen till stor del bygger.

Med ”originaltext” menas en text som har sin upprinnelse ur sammanhang i vilka latinet användes aktivt, för att skänka liv åt en kulturellt betydelsefull kommunikation. Alltså kommer de latinska texter på vilka certifieringstestet baseras inte nödvändigtvis att ingå i den klassiska kanon som består av antika författare, utan kan också tillhöra andra epoker under det latinska språkets långa historia.

Ett grundläggande kännemärke för det test som certifieringstestet baserar sig på är en komplexitet som är anpassad till nivån: det bör framför allt handla om en i stora drag begriplig text (jfr § 1.1), för den som känner ordförrådet och ämnesinnehållet som utmärker basnivån.

Så långt möjligt blir texter som är väl sammanhängande och alltså fungerar fristående och är effektiva i kommunikationen; det är viktigt för oss att den som möter dessa texter förstår deras natur av kommunikationsakt och vinnlägger sig om att extrahera deras betydelse genom en förståelseprocess under vilken analysen av de formella strukturerna är strikt integrerad med

analysen av betydelseerna som uttrycks i dessa strukturer. För att gynna användningen av texten görs enbart minimala förändringar och förkortningar, men framför allt planeras enspråkiga tillägg av korta förklaringar, som, utan att undertrycka de mest komplexa delarna av texten, kan härleda komplexa termer och uttryck till andra som är välkända och tillgängliga för inlärnarna.

4. En förberedande nivå: *Praeambulum*

EULALIA innehåller också certifiering för en Förberedande nivå, som kallas *Praeambulum*, och undersöker förmågan att orientera sig i texter som inte är original, eller nyskrivna, förenklade för att enbart innehålla morfosyntaktiska strukturer som ingår i det aktuella ämnesinnehållet. Följaktligen är uppgifterna som ingår (särskilt de som är knutna till analysen av texten på ytnivå och till att förändra morfosyntaktiska strukturer) lättare än för Nivå A. Ordförrådet som används sammanfaller i storlek med det som hör till A1; för några av termerna som inkluderas, i varje fall, på Förberedande nivå, krävs endast kunskap om den enklaste betydelsen.

Framtagandet av *Praeambulum* är svar på ett behov – djupt känt av de studerande som tar de första stegen i latinstudiet, och dessutom av deras lärare – av att erhålla en kontroll av effektiviteten i den första fasen av deras studiegång.

I varje fall kan *Praeambulum* inte betraktas som en certifiering i latin i alla avseenden, helt enkelt eftersom de texter som presenteras inte är autentiska: de har inte tillkommit i avsikt att verkligen kommunicera på latin (de härrör inte från autentisk kommunikation), utan på konstgjord väg (och alltså i en sluten miljö) för ett renodlat pedagogiskt ändamål. Den som klarar testet för *Praeambulum* kan alltså ännu inte ha förvärvat förmågan att orientera sig för att förstå en originaltext, men har kommit ett stycke på väg med studiegången som gör sådan förståelse möjlig.

4.1. Undernivåerna till A: A1 och A2

Certifieringen på Basnivå delas i två undernivåer: A1 och A2.

Skillnaden mellan nivå A1 och A2 framgår i första hand genom skillnaden i omfång på ämnesinnehållet och ordförrådet som krävs för respektive nivå, och, som en följd av detta, av komplexiteten hos de uppgifter som ingår.

Uppgifterna för A2 inkluderar frågor rörande förståelse som analyserar detaljer som är mer specifika än de som står i fokus i A. Vad beträffar analysen av ytstrukturer, baserar de sig på ett mer omfattande innehåll.

Dessa undernivåer kan certifieras genom två olika tester, vart och ett baserat på en egen text, eller genom ett ensamt test delat i två delar. Om det är ett ensamt test kan de två delar det består av innebära analys av två separata sektioner av en enda text. Ett oavvisligt krav är att texterna (eller texten) som båda testerna baseras på är originaltexter (i den betydelse som angivits i §2).

5. Enspråkighet EULALIA:s metaspråkliga texter är på latin, så långt detta är möjligt. Detta val härrör från nödvändigheten i att anpassa certifieringen i latin till den i moderna språk, så långt det

är möjligt. Det sker genom att förstärka idén att latinet fyller en kommunikativ funktion även idag och att det också kan fylla en interaktiv funktion hos inläraren (om än i slutna miljöer och begränsade specifika situationer, exempelvis för denna certifiering).

Dessutom är det särskilt viktigt för nybörjare att begränsa den metaspråkliga användningen av L1 eller för ett *lingua franca* som engelskan, eftersom det förstärker idén att certifieringen är inriktad på färdigheter i latin. Under försöken som vi har gjort med studenter med ett annat språk än sitt modersmål som undervisningsspråk har detta element varit särskilt motiverande.

Användningen av latin som metaspråk är dock inte absolut: latinet används för att ge instruktioner till den originaltext som är utgångspunkten. Titeln och de korta sammanfattningar som föregår texten, kommentarerna som beledsagar den för att förklara termer eller satser som inte ingår i basordförrådet och -ämnesinnehållet (som ett alternativ till latinet kan i vissa fall bilder användas) är del av instruktionerna.

Däremot ansågs det olämpligt att använda latinet som metaspråk för uppgifterna som handlar om morfosyntaktisk analys; även om latinet har egna kategorier för beskrivningen av sina morfosyntaktiska strukturer, används sådana kategorier inte allmänt i pedagogisk praxis. I detta specifika fall har vi alltså föredragit att välja L1.

6. Uppgifter och test

För att certifiera färdigheterna på Basnivå erbjuder EULALIA tester baserade på olika typer av uppgifter anpassade för att certifiera antingen förmågan att förstå text eller förmågan att producera dylik, som beskrivits ovan. Färdighet i att förstå, om det gäller betydelser i texten, eller om det gäller ytstrukturer, testas huvudsakligen med uppgifter med flervalsfrågor; färdigheten i att producera testas genom ifyllningsuppgifter och förändringar av satser.

Det sätt som används för administration och utvärdering av testerna är beskrivna i bifogat material som också följer med testerna.

Gränsen för utvärderingen är olika i olika nivåer: för *Praeambulum* krävs 65% rätta svar och för Nivå A 75%. Den gräns vi föreslår är resultatet av försök som bedrivits i olika lärandemiljöer (gymnasier och universitet) i olika länder.